

Ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminta luo näkyvyyttä ja tuo esiin osaamista

Sanna-Mari Renfors

Ammattikorkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa 2 % rahoituksesta tulee julkaisutoiminnasta. Tämä pakottaa ammattikorkeakoulut pohtimaan julkaisutoiminnan tavoitteita, julkaisutyyppejä ja julkaisusarjojaan eri tavalla. Samalla henkilöstöä rohkaistaan kirjoittamaan sekä yksin että yhdessä muiden yhteistyökumppanien kanssa yhä tiiviimmin. Seuraavassa pohditaan tarkemmin ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnan luonnetta muuttuvassa toimintaympäristössä.

Julkaisutoiminta korostuu rahoitusmallissa

Ammattikorkeakoulujen rahoitusta ja hallintoa koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu vuosina 2011–2014. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteena on korkeakoulu, joka on kansainvälisesti arvostettu, itsenäinen ja vastuullinen osajien kouluttaja, alueellisen kilpailukyvyyn rakentaja, työelämän uudistaja ja innovaatioiden kehittäjä (OKM 2014). Tässä ammattikorkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa 2 % rahoituksesta tulee julkaisuista. Julkaisutoiminnan merkitys ammattikorkeakouluissa on siten kasvussa julkaisujen määrän ollessa yksi tulostavoitteista.

Ammattikorkeakoulujen julkaisutyypit luokitellaan seuraaviin luokkiin: A-C Erilaiset tieteelliset julkaisut, D Ammattiyhteisölle suunnatut julkaisut, E Suurelle yleisölle suunnatut julkaisut, F Taiteellinen tai taideteollinen toiminta, H Patentit ja keksintöilmoitukset ja I Audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniset ohjelmat (OKM 2012). Julkaisu voi siten edistää tiedettä tuottamalla uutta tietoa, levittää tutkittua tietoa ammattiyhteisölle tai levittää tieteellistä ja ammatillista tietoa yhteiskuntaan. Kyseinen luokitus on yhteinen koko korkeakoulusektorille: sekä tiede- että ammattikorkeakouluille.

Elinkeinoelämän keskusliitto (2012) näkee, että ammattikorkeakouluissa rahoitusmallin piiris-

sä olevat julkaisut on rajattava ammattiyhteisölle tai suurelle yleisölle suunnattuihin julkaisuihin (luokat D ja E). Ammatillisella julkaisulla tarkoitetaan julkaisua, joka levittää tutkimukseen ja kehitystyöhön perustuvaa tietoa ammattiyhteisön käyttöön. Ammatillisten julkaisujen pääasiallinen lukijakunta on alalle koulutettua ja soveltaa tietoa käytännön työssään. (OKM 2012.)

Soveltava tutkimus hallitsevaksi

Ulkoisen hankerahoituksen painoarvon lisääntyessä ammattikorkeakouluissa tutkimustoiminta on yhä enemmän rahoittajien ohjaamaa soveltavaa tutkimusta (ks. Puuska & Miettinen 2008). Tällöin tutkimustuloksia ei välttämättä julkaista tieteellisillä julkaisukanavilla vaan esimerkiksi tutkimusraportteina. Osaksi ammattikorkeakoulujen julkaisutoimintaa nähdään myös tiedon levitys laajalle yleisölle.

Ammattikorkeakouluissa tulisi pohtia laajemmin, mitä on ammattikorkeakoulun julkaisutoiminta rahoitusmittarien muuttuessa. Tätä taustaa vasten tarkastelen tässä kirjoituksessa ammattikorkeakoulujen julkaisutoimintaa, sen tavoitteita ja ammattikorkeakoulujen omia julkaisusarjoja sekä hyviä käytänteitä. Seuraavien lukujen tiedot pohjautuvat tekemääni sisällönanalyyysiin.

Tarkastelin Suomen ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnan tavoitteita ja omia julkaisu-

sarjoja korkeakoulujen nettisivuillaan kertomien tietojen kautta. Analyysissä on käytetty 21 Suomen ammattikorkeakoulun tietoja julkaisu-toiminnastaan.

Näkyvyys ja osaamisen esille tuominen tavoitteina

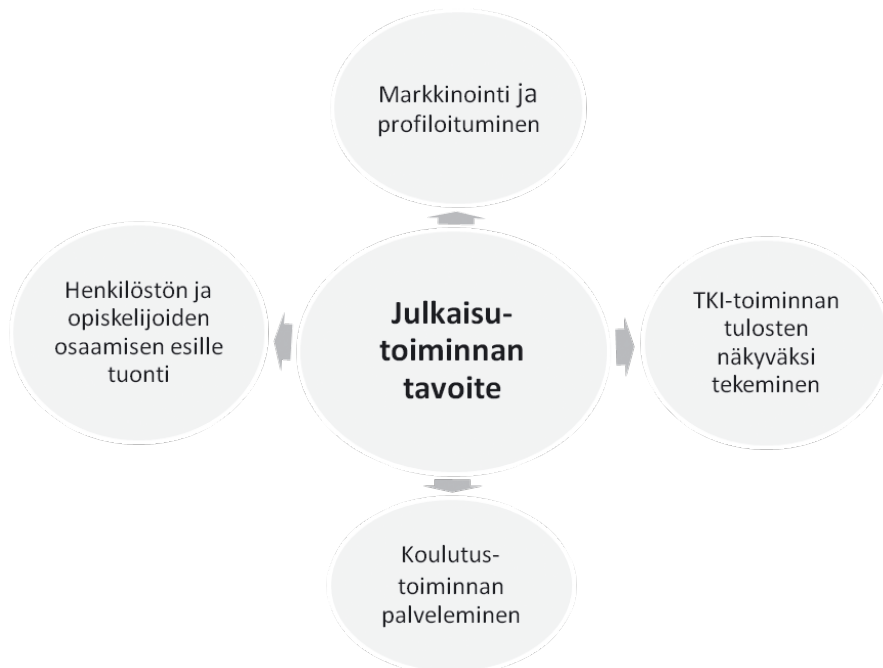
Julkaisu-toiminta on osa ammattikorkeakoulujen *markkinointia ja profiloitumista korkeakoulukentässä* (kuvio 1). Ammattikorkeakoulujen julkaisu-toiminnan tarkoituksiksi nähdään korkeakoulujen näkyvyyden lisääminen ja toiminnan tunnetuksi tekeminen. Julkaisuissa tuodaan esille ammattikorkeakoulujen toiminnan painopistealueita sekä opetus-, tutkimus- ja kehittämistyötä. Julkaisu-toiminta tukee muuta viestintää ja tiedottamista ammattikorkeakoulun toiminnasta.

Erittäin merkitykselliseksi julkaisu-toiminnan tavoitteeksi ymmärretään *henkilöstön ja opiskelijoiden osaamisen tuominen esille*. Julkaisu-toiminnan kautta ammattikorkeakoulut voivat osoittaa tietotaitoaan ja osaamistaan. Samalla julkaisu-toiminta vahvistaa ammattikorkeakoulujen henki-

löstön ja opiskelijoiden oman osaamisen kehittämistä ja uudistumiskykyä sekä tukee yhteisöllistä tekemistä.

Julkaisu-toiminnan kohderyhmäksi nähdään alueellinen elinkeinoelämä ja heidän tarpeensa. *Tärkeää on nostaa esille ja tehdä näkyväksi tki-toiminnan tulokset*, joita voidaan soveltaa ja käyttää työelämässä. Julkaisu-toiminnan tavoitteena on siten *tuottaa ja levittää työelämää palvelevaa tietoa*, jotta toiminnan kohteena olevat toimialat kehittyisivät ja osaaminen vahvistuisi. Julkaisemisen merkityksen käsitetään korostuvan ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuudessa. Tärkeää on siten viestiä ammattikorkeakoulusta kumppanina, joka vaikuttaa alueen kehittämiseen.

Julkaisujen sisällön nähdään syntyvän pääosin tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toiminnassa (TKI), minkä lisäksi julkaisu-toiminta käsitetään osaksi opetusta. Tällöin julkaistu-toiminnan tarkoituksena on *palvella koulutustoimintaa*. Julkaisu-
sijujen sisältöjä tuotetaan opetuksessa, sekä opetuksen kehittämistä koskevien julkaisujen tuottaminen on olennainen osa toimintaa.

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulujen julkaisu-toiminnan tavoitteet

Ammattikorkeakoulujen julkaisusarjat

Tutkimukset, raportit ja oppimateriaalit keskeisinä

Ammattikorkeakoulujen julkaisusarjat pitävät yleensä sisällään tutkimuksia, raportteja ja oppimateriaaleja. Tutkimukset -sarjaan sisältyy korkeatasoisia tieteellisiä tutkimuksia ja tieteellisiä artikkelikokoelmia. Tässä sarjassa julkaistavat julkaisut käyvät läpi osassa ammattikorkeakouluista myös vertaisarvioinnin, ja julkaisuilla on arviointisijapankki. Lausuntoihin voidaan käyttää oman tai muiden ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen henkilöstöä Suomesta ja ulkomailta sekä muiden sidosryhmien edustajia. Julkaisun aiheen ja metodien tulee yleensä täyttää tieteellisen tutkimuksen vaatimukset.

Raportit -sarja sisältää puolestaan itsenäisesti tai yhteistyökumppaneiden kanssa tuotettuja hankkeiden loppuraportteja, eri aiheista tehtyjä selvityksiä ja laadukkaita opiskelijoiden opinnäytetöitä. Selvitykset voivat liittyä myös ammattikorkeakoulun toimintaan. Pääpaino sarjassa on nimenomaan empiirisesti painottuneilla tutkimusraporteilla, jotka eivät täytä tieteellisen tutkimuksen tunnusmerkkejä.

Oppimateriaalit -sarjassa julkaistaan henkilökunnan tuottamia oppimateriaaleja. Oppimateriaali on oman ammattikorkeakoulun koulutusaloja palvelevaa, eli julkaisut on tarkoitettu ammattikorkeakouluopetukseen. Tämän lisäksi oppimateriaalien tavoitteena on tukea ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä huomioida yrityselämän tarpeet.

Muutamissa ammattikorkeakouluissa julkaistaan myös puheenvuoroja -sarja. Tämä sisältää yleensä yksittäisiä artikkeleita, työpapereita, seminaaripapereita ja katsauksia. Nämä julkaisut liittyvät ajankohtaisiin keskusteluaiheisiin. Tärkeäksi nähdään avata uusia näkökulmia pinnalla oleviin aiheisiin.

Ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnan hyviä käytänteitä

Ammattikorkeakouluissa nähdään, että julkaisuja kirjoittavat sekä ammattikorkeakoulun oma henkilöstö ja yhä lisääntyvässä määrin myös yhteistyökumppanit. Yhteisjulkaisut muiden ammattikorkeakoulujen ja työelämäkumppanien kanssa kasvattavat siten merkitystään.

Vanhanen-Nuutinen (2010) puhuikin työelämälähtöisestä kirjoittamisesta ammattikorkeakouluissa, joka mahdollistaa tiedon tuottamisen käytäntölähtöisesti ja -läheisesti tutkijoina ja kehittäjinä toimivien opettajien, opiskelijoiden ja työtään kehittävien työntekijöiden yhteistoiminnallisessa vuorovaikutuksessa. Tällöin työelämän edustajien kanssa kirjoitetaan yhdessä käytäntöä palvelevia, työelämän luettavaksi tarkoitettuja tekstejä kuten hankemateriaalia, työyhteisöjulkaisuja ja artikkeleja ammattilehtiin.

Ammattikorkeakoulun tiedon tuottamisen työelämää palveleva luonne näkyy hyvin julkaisutoiminnassa. Esimerkiksi Metropolia -ammattikorkeakoulu tuottaa TAITO -työelämäkirjoja, joissa keskiössä ovat työelämän kehittämistä palvelevat hankkeiden tulokset (Metropolia 2014). Oulun ammattikorkeakoulussa on käytössä tki-toiminnan verkkojulkaisusarja ePooki, jonka tavoitteena on nostaa esille Oulun ammattikorkeakoulun kohderyhmän kannalta kiinnostavia ja tärkeitä asioita tki-toiminnan tuloksista (OAMK 2014).

Sähköisessä muodossa olevia julkaisuja suositetaan yhä enemmän. Avoimen julkaisutoiminnan (open access) edistäminen ammattikorkeakoulujen julkaisutoiminnassa nähdään tärkeäksi. Yksi esimerkki tästä on AMK-lehti eli Suomen ammattikorkeakoulujen verkkojulkaisu, joka viestittää ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sekä ammattikorkeakoulutusta koskevasta tutkimuksesta kaikille kiinnostuneille (AMK-lehti 2014). Työelämätahot on tarkoitus tavoittaa keskeisenä kohderyhmänä. Pyrkimyksenä ei ole tieteellisten artikkeleiden julkaiseminen verkossa, vaan tarkoituksena

on etsiä uudenlaisia muotoja ammattikorkeakoulujen tutkimustoiminnan julkaisemiselle ja rakentaa foorumi keskustelulle. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto 2007.)

Mistä ammattiyhteisö löydetään?

Julkaisujen painoarvon lisääntyessä rahoituksessa ammattikorkeakoulut pyrkimään laajentamaan julkaisuutoiminnan kirjoittajakuntaa ja pohtivat julkaisuperiaatteitaan. Ammattikorkeakoulujen julkaisuutoiminnassa olisikin nyt tärkeä tarkastella lähemmin julkaisujen kohderyhmää ja foorumeita, joista heidät tavoitetaan. Mihin julkaisuihin henkilöstön tulisi kirjoittaa, jos tavoitellaan tutkimuksen ja kehitystyön levittämistä ammattiyhteisön käyttöön? Jos puolestaan tuotetaan julkaisu ammattikorkeakoulun omaan julkaisusarjaan, miten varmistetaan se, että alalle koulutetut löytävät tiensä tämän lukijoiksi? Samalla kansainvälisyyden painottuessa toiminnassa myös kansainvälistä julkaisuutoimintaa ja näkyvyyttä tieteellisiläkin foorumeilla arvostetaan.

Ammattikorkeakouluissa tarvitaan varsinkin nyt lisää toimialakohtaista tietoa ammattiyhteisölle suunnatuista julkaisuista ja omien julkaisujen kohdennettua markkinointia. Tässä tarvitaan apua ammattikorkeakoulujen kirjastojen henkilökunnalta. Julkaisujen määrän lisääntymistä auttaisi se, että ammattikorkeakoulujen tutkimusryhmille ja opetushenkilöstölle haravoitaisiin järjestelmällisesti tietoa niistä ammatillisista foorumeista, joihin henkilökunnan olisi mahdollisuus tuottaa julkaisuja.

Tietoa kirjoittajasta

Sanna-Mari Renfors

FT, lehtori, tutkimusryhmän vetäjä

Satakunnan ammattikorkeakoulu

e-mail: sanna-mari.renfors@samk.fi

Lähteet

AMK-lehti. 2014. Pääsivu. Viitattu 5.6.2014. <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj/index>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2007. Ammattikorkeakoulujen Open Access –hanke. Viitattu 5.6.2014. <http://www.arene.fi/News.aspx?id=423>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. 2014. Palvelut. Viitattu 5.6.2014. <http://www.arene.fi/?id=15&p1=9&p2=15>

EK. 2012. Ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyvä hallituksen esitys. Viitattu 10.6.2014. <http://ek.fi/ajankohtaista/2012/10/25/ammattikorkeakoulu-uudistukseen-liittyva-hallituksen-esitys-ek-2012-382/>

Metropolia. 2014. TAITO-työelämäkirjat. Viitattu 5.6.2014. <http://www.metropolia.fi/palvelut/julkaisu-toiminta/julkaisusarjat/taito-tyoelamakirjat/>

OAMK. 2014. Julkaisuperiaatteet. Viitattu 5.6.2014. <http://www.oamk.fi/epooki/ohjeita-kirjoittajalle/julkaisuperiaatteet>

OKM. 2012. Ammattikorkeakoulujen tiedonkeruukäsikirja. Viitattu 10.6.2014. https://confluence.csc.fi/download/attachments/21072701/OKM_ammattikorkeakoulujen+tiedonkeruuk%C3%A4sikirja_+2012.pdf?version=1&modificationDate=1355982411249

OKM. 2014. Ammattikorkeakouluja uudistetaan. Viitattu 10.6.2014. http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/?lang=fi

Puuska, H-M. & Miettinen, M. 2008. Julkaisukäytännöt eri tieteenaloilla. Opetusministeriön julkaisu ja 2008:33. xxxx Viitattu 10.6.2014. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaistus/2008/liitteet/opm33.pdf?lang=fi>

Vanhanen-Nuutinen, L. 2010. Työelämälähtöisyys hankekirjoittamisessa. Teoksessa Lambert, P. & L. Vanhanen-Nuutinen (toim.) Hankekirjoittaminen. Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Tutkimuksia 1/2010. Helsinki: Multiprinti, 83-106. Viitattu 10.6.2014. <http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaistus/hankekirjoittaminen.pdf>